

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни «Теорія і практика
перекладу з другої іноземної мови (німецької)»
для студентів спеціальності 035.041 – філологія
(бакалаврський рівень)**

УДК 4И(нем):669(075.8)

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни «Теорія і практика перекладу з другої іноземної мови (німецької)» (бакалаврський рівень) / Укл. В. В. Прутчикова. – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 42 с.

Викладені робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання з дисципліни «Теорія і практика перекладу з другої іноземної мови (німецької)» наведені перелік тем практичних занять та завдання для самостійної роботи, ключові питання для аналізу та засвоєнню засобів та прийомів перекладу технічних текстів, список рекомендованої літератури.

Призначена для студентів спеціальності 035.041 – Філологія (бакалаврський рівень) заочної форми навчання.

Друкується за авторською редакцією.

Укладач В.В. Прутчикова, канд. філол. наук, доц.

Відповідальна за випуск Г. М. Пасько, канд. філол. наук, доц.

Рецензент Л. М. Ткач, канд. філол. наук, доц. (НМетАУ)

Підписано до друку 02.10.2018. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.

Облік.-вид. арк. 2,47. Умов. друк. арк. 2,44. Замовлення № 234.

Національна металургійна академія України

49600, Дніпро-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика перекладу з другої іноземної мови (німецька) є сукупність засобів, методів та перекладацьких прийомів, необхідних під час перекладу з німецької мови, лексико-граматичні та стилістичні розбіжності між німецькою та українською мовами, стратегії підбору адекватних варіантів перекладу.

Мета вивчення дисципліни – набуття професійних перекладацьких компетенцій, які включають у себе загальні мовленнєві/навчальні уміння, мовні знання, соціолінгвістичні та прагматичні компетенції, формування базових знань про стилістичні особливості технічних текстів, функціональні та структурні характеристики термінології; засвоєння методів та прийомів аналізу термінологічної лексики, фахових словників.

Завданнями навчальної дисципліни є формування знань відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця, а саме:

формування системного уявлення про сутність, структуру та функції технічних текстів та основних принципів їх перекладу;

вироблення навичок і вмінь структурно-семантичного та контекстного аналізу технічних текстів та термінології; засвоєння основних принципів, стратегій та методів перекладу.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен

Знати:

- основні принципи, методи, способи та прийоми перекладу;
- способи лексико-граматичного та стилістичного аналізу текстів за фахом;
- особливості та нормативні вимоги до термінологічної лексики; способи термінотворення та структурні типи термінів;
- шляхи та прийоми перекладу фахової термінології;
- методи роботи з термінологічними двомовними, тлумачними, електронними та он-лайн словниками.

Вміти:

- визначати тип тексту та його функціонально-прагматичні функції;
- визначати структурно-семантичний тип термінології;

- застосовувати контекстний та структурно-семантичний аналіз;
- виконувати адекватний письмовий переклад фахових текстів;
- реферувати та анотувати автентичні німецькомовні фахові тексти.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при написанні модульних контрольних робіт та усному опитуванні.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти контрольних робіт, екзаменаційних білетів.

Зв'язок з іншими дисциплінами курс «Теорія і практика перекладу з другої іноземної мови (німецька)» є логічним продовженням курсів «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу», «Вступ до перекладознавства», «Порівняльна лексикологія», «Порівняльна стилістика», «Порівняльна граматики».

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРКЛАДУ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НІМЕЦЬКОЇ)» для студентів спеціальності 035.041 – Філологія

Нормативні дані, форма навчання	Курс	Всього годин	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Підгот. до ауд. занять	Самост. робота	Підсумк. контроль
Заочна	4	180	16	12	14	138	екзамен

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Лекційний курс 16 год.

№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	Технічний переклад, його теоретичні основи. Технічний текст як одиниця комунікації. Науково-технічний стиль. Характерні особливості науково-технічного стилю. Завдання технічного перекладу. Основне призначення. Сфера використання. Основні мовні засоби. Основні види науково-технічної письмової продукції.	2

	<p>Термін як мовний спосіб вираження спеціального поняття. Класифікація термінів за їх будовою.</p> <p>Дослідження фахових мов. Лексика фахового тексту, її різновиди та особливості. Загальне поняття про термін та термінологію. Класифікація термінологічної лексики за лексико-семантичними ознаками. Явище термінологічної омонімії. Внутрішньогалузева омонімія термінів. Міжгалузева омонімія термінів. Прийоми перекладу термінів.</p>	2
	<p>Становлення національної терміносистеми. Створення нових термінів.</p> <p>Унормування, кодифікація і уніфікація української термінології як державотворчий процес. Національна термінологія та термінографія. Методичні рекомендації до побудови та стандартизації нових термінів. Головні вимоги щодо принципів термінологічної модернізації та стандартизації. Роль перекладу в поповненні термінологічної лексики. Особливості перекладу і тенденції розвитку німецької науково-технічної термінології.</p>	2
	<p>Технічний текст як одиниця комунікації. Актуальне членування висловлювання. Прагматичний потенціал тексту.</p> <p>Лінгвістика тексту і теорія перекладу. Типи інформації в тексті. Комунікативне призначення тексту. Комунікативна інтенція відправника. Установка на реципієнта. Прагматичні зв'язки у перекладі. Поняття прагматичного потенціалу тексту.</p>	2
	<p>Транслятологічна класифікація текстів.</p> <p>Транслятологічні типи тексту. Основні характеристики та перекладацькі домінанти різних типів текстів. Сутність поняття і терміну «гіпертекст». Врахування характеристик науково-технічного тексту при перекладі.</p>	2
	<p>Типи перекладу.</p> <p>Повний переклад, реферативний переклад, анотаційний переклад, експрес-інформація. Типи та види сучасного перекладу: усний, письмовий; синхронний, машинний; скорочений та адаптований. Жанрово-стильова специфіка перекладу.</p>	2

<p>Можливості та перспективи машинного перекладу.</p> <p>Машинний переклад та етапи його еволюції. Мета і завдання машинного перекладу. Ієрархічні види машинного перекладу. Системи автоматизованого перекладу та їх характеристика. Переваги і недоліки автоматизованого перекладу.</p>	2
<p>Нормативні аспекти стилю технічного перекладу.</p> <p>Галузеві стандарти технічного перекладу. Письмовий переклад: стандарти професії. Усний переклад: стандарти професії. Кодекс професійної етики.</p>	2

Практичний курс 12 год.

<p>Особливості науково-технічного стилю німецької мови.</p> <p>Вимоги до його перекладу.</p> <p>Лексичні аспекти технічного перекладу.</p>	2
<p>Явище термінологічної омонімії.</p> <p>Прийоми перекладу термінів.</p>	2
<p>Лексико-граматичні прийоми перекладу термінів.</p> <p>Моделі перекладу. Технічні прийоми.</p> <p>Способи побудови нових термінів. Роль перекладу в поповненні термінології.</p>	2
<p>Сутність поняття і терміну «адекватність перекладу».</p> <p>Лексико-граматичні трансформації. Моделі перекладу.</p>	2
<p>Синтаксичні трансформації.</p> <p>Моделі перекладу. Технічні прийоми.</p> <p>Нормативні аспекти технічного перекладу.</p>	2
<p>Стилістична адаптація тексту перекладу.</p> <p>Моделі перекладу. Технічні прийоми.</p> <p>Нормативні аспекти стилю технічного перекладу.</p>	2

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ – 138 год.

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p>Загальні питання перекладу. Значення перекладу в сучасному суспільстві.</p> <p>Загальна теорія перекладу. Теорія наукового та технічного перекладу. Теорія публіцистичного та літературного перекладу. Теорія перекладу й споріднені науки. Теорія перекладу й термінознавство. Теорія перекладу та інформатика [5, с. 31-41].</p>	18
2	<p>Термінологічні аспекти перекладу. Загальні особливості фахових мов. Структура фахових мов. Редагування науково-технічних текстів. Поняття анотування та реферування текстів. Термінознавство як наука. Аспекти термінографії. Термінологічні паралелі та проблеми [5, с. 48-75].</p>	20
3	<p>Методичні рекомендації щодо термінологічного планування в Україні. Основи сучасної української термінології. Проблема співвідношення інтернаціонального та національного в термінотворчій роботі. Головні вимоги щодо принципів термінологічної модернізації та стандартизації. Основні принципи відбору зовнішньої та внутрішньої форми нових термінів. Юридичне закріплення стандартизації термінів [2, с. 172-187].</p>	20
4	<p>Аспекти редагування науково-технічних текстів. Моделі перекладу як творчого процесу. Засоби перекладу для досягнення адекватності. Рівні й й одиниці перекладу. Рівні й й одиниці перекладу. Стандартні трансформації при перекладі. Способи та прийоми перекладу. Еквівалентність і розуміння перекладу як творчого процесу. Повноцінність перекладу [5, с. 475-509].</p>	20

5	<p>Оригінал як об'єкт перекладу. Перекладознавча специфіка оригіналу. Оригінал як текст: типи тексту. Сутність поняття і терміна «текст». Типи тексту. Класифікація текстів у перекладознавчому аспекті. Поняття гіпертексту. Оригінал як естетичність. Специфіка естетичності нехудожнього тексту. Сутність поняття і і терміна «адекватність» як категорії оригіналу [5, с. 79-111].</p>	30
6	<p>Нормативи щодо послуг з письмового перекладу. Вимоги до перекладу та до перекладача технічної літератури.</p> <p>Асоціація перекладачів в Україні. Письмовий переклад: стандарти професії. Нормативна база. Показники якості письмового перекладу. Кваліфікаційні вимоги до перекладача. Компетентність перекладача. Галузеві міжнародні та національні стандарти. Тарифікація. Одиниця виміру обсягу письмового перекладу. Терміни виконання письмового перекладу. Інформація від замовника. Редагування перекладу [1, http://www.uta.org.ua/translation_standards].</p>	30

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота. Самостійна робота є складовою підготовки протягом навчального семестру. Метою самостійного опрацювання навчального матеріалу є опанування навичок роботи з основною і додатковою літературою, набуття знань та умінь в аспекті перекладу. Передбачаються наступні види роботи:

- вивчення кожної теми лекційного курсу за навчально-методичною літературою;
- підготовка до лекційних та практичних занять;
- виконання різних видів письмового перекладу та перекладацького аналізу;

- укладання словника науково-технічних термінів;
- виконання тестових завдань;
- підготовка до контрольних робіт;
- підготовка до екзамену.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Асоціація перекладачів України. Письмовий переклад: стандарти професії [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uta.org.ua/translation_standards
2. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 216 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://books.dokladno.com/text.php?f=Diakov_Kyiak_ta_in_Osnovy_terminotvorennya_2000_OCR&p=5
3. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Част. 1: Граматичні труднощі. – К., 1999. – 317 с.
4. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Част. 2: Термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. – К.: Кременчук, 1999. – 324 с.
5. Кияк Т.Г. Перекладознавство (німецько-український напрям) : підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 543 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://philology.knu.ua/php/18/5/kyak_pidrucjnyk.pdf
6. Ковганюк С. Практика перекладу. – Харків : Наука, 1989. – 219 с.
7. Латышев Л.К. Курс перевода (эквивалентность перевода и способы ее достижения). – М.: МО, 1981. – 248 с.
8. Левицкая Е.В. Лексическая тетрадь: Пособие для чтения и перевода немецкой научной и технической литературы. – М.: Наука, 1975. – 293 с.
9. Немецко-русский и русско-немецкий словарь «ложных друзей переводчика» / Составил К.Г.М. Готлиб. – М.: СЭ, 1972. – 448 с.

10. Стрелковский Г. М., Научно-технический перевод : пособие для учителей нем. яз. / Г. М. Стрелковский, Л. К. Латышев. – Москва : Просвещение, 1980. – 175 с.

Додаткова література

1. Брандес М.П., Провоторов В.И. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков): Учеб пособие. – 3-е изд., стереотип. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001.– 224с.
2. Крушельницкая К.Г., Попов М.Н. Советы переводчикам: Справочное пособие по немецкому языку.– М.: Высш. шк., 1992.–87 с.
3. Марчук Ю. Н. Основы терминографии. – М., ЦИИ МГУ, 1992.–77 с.
4. Огуй О.Д. Актуальні проблеми німецько-українського перекладу. – Чернівці: Рута, 2004. – 256 с.
5. Семенов А. Л. Контекстологический словарь основных терминов маркетинга. – М.: ВЦП, 1994.– 124 с.
6. Терминологические особенности перевода научно-технических текстов с немецкого языка на русский: Метод. пособие/ ВЦП. – М.,1985.
7. Цой К. А., Муратов Х. М. Учебный словарь сочетаемости терминов. М., 1988.– 192 с.
8. Німецько-українські паралелі / За ред. Ю.О. Жлуктенка. К.: Наук. книга, 1984. – 190 с.

5. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1. Науково-технічний стиль. Характерні особливості науково-технічного стилю. Завдання технічного перекладу. Основне призначення. Сфера використання. Основні мовні засоби. Основні види науково-технічної письмової продукції. **(2 год.)**

Рекомендована література: [2, 3, 4, 5].

Лекція 2. Термін як мовний спосіб вираження спеціального поняття. Класифікація термінів за їх будовою.

Дослідження фахових мов. Лексика фахового тексту, її різновиди та особливості. Загальне поняття про термін та термінологію. Класифікація термінологічної лексики за лексико-семантичними ознаками. Явище термінологічної омонімії. Внутрішньогалузева омонімія термінів. Міжгалузева омонімія термінів. Прийоми перекладу термінів. **(2 год.)**

Рекомендована література: [2, 5, 6, 7].

Лекція 3. Становлення національної терміносистеми. Створення нових термінів.

Унормування, кодифікація і уніфікація української термінології як державотворчий процес. Національна термінологія та термінографія. Методичні рекомендації до побудови та стандартизації нових термінів. Головні вимоги щодо принципів термінологічної модернізації та стандартизації. Роль перекладу в поповненні термінологічної лексики. Особливості перекладу і тенденції розвитку німецької науково-технічної термінології. **(2 год.)**

Рекомендована література: [2, 3, 4, 5, 6].

Лекція 4. Технічний текст як одиниця комунікації. Актуальне членування висловлювання. Прагматичний потенціал тексту.

Лінгвістика тексту і теорія перекладу. Типи інформації в тексті. Комунікативне призначення тексту. Комунікативна інтенція відправника. Установка на реципієнта. Прагматичні зв'язки у перекладі. Поняття прагматичного потенціалу тексту. **(2 год.)**

Рекомендована література: [5, 6, 7, 10].

Лекція 5. Транслятологічна класифікація текстів.

Транслятологічні типи тексту. Основні характеристики та перекладацькі домінанти різних типів текстів. Сутність поняття і терміну «гіпертекст». Врахування характеристик науково-технічного тексту при перекладі. **(2 год.)**

Рекомендована література: [5, 6, 7, 10].

Лекція 6. Типи перекладу.

Повний переклад, реферативний переклад, анотаційний переклад, експрес-інформація. Типи та види сучасного перекладу: усний, письмовий; синхронний, машинний; скорочений та адаптований. Жанрово-стильова специфіка перекладу. **(2 год.)**

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 5].

Лекція 7. Можливості та перспективи машинного перекладу.

Машинний переклад та етапи його еволюції. Мета і завдання машинного перекладу. Ієрархічні види машинного перекладу. Системи автоматизованого перекладу та їх характеристика. Переваги і недоліки автоматизованого перекладу. **(2 год.)**

Рекомендована література: [2, 5, 6].

Лекція 8. Нормативні аспекти стилю технічного перекладу.

Галузеві стандарти технічного перекладу. Письмовий переклад: стандарти професії. Усний переклад: стандарти професії. Кодекс професійної етики. **(2 год.)**

Рекомендована література: [1, 2, 5, 6].

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ

Практичне заняття №1.

Тема. Особливості науково-технічного стилю німецької мови. Вимоги до його перекладу.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Особливості науково-технічного стилю.
2. Завдання технічного перекладу.
3. Технічний переклад як акт міжмовної комунікації.

Практичне завдання:

Аналітичне опрацювання технічного тексту «Was ist Metallurgie?», лексико-граматичний аналіз та засвоєння перекладацьких домінант.

Was ist Metallurgie?

Die **Metallurgie** umfasst alle technischen Prozesse zur **Gewinnung** metallischer **Werkstoffe**, wie **Eisen, Stahl, Aluminium, Kupfer, Blei, Zink, Zinn** und die **Edelmetalle**, sowie ihre **Weiterverarbeitung** zu **Formgussstücken** oder **Halbzeugen**.

Metallische Werkstoffe sind in allen **Zweigen** der Volkswirtschaft, insbesondere im **Maschinen- und Anlagenbau, Fahrzeugbau, Verkehrswesen**, in der Elektroindustrie und im **Bauwesen**, die Grundlage der geschaffenen Gebrauchsgüter. Zur **Gewährleistung** der für die unterschiedlichen **Verwendungszwecke** notwendigen **Eigenschaften** werden die metallischen Werkstoffe nach einer Vielzahl unterschiedlicher **Verfahren** erzeugt, bei denen es sich immer um Hochtemperaturprozesse handelt, die mit hohem **Energieaufwand** in Form von **Brennstoffen** oder Elektroenergie verbunden sind.

Die Roheisen- und Stahlerzeugung befasst sich mit der Gewinnung von **Roheisen** im **Hochofen** und seiner Weiterverarbeitung zu Stahl in verschiedenen Stahlerzeugungsaggregaten durch **Behandlung** mit **oxydierenden Gasen** sowie dem anschließenden **Vergießen** zu **Blöcken** und **Strängen**.

Die **Nichteisenmetallurgie** wird durch eine Vielzahl von pyro- und hydrometallurgischen Prozessen charakterisiert, die notwendig sind, um die verschiedenen Metalle, wie Aluminium, Kupfer, Blei, Zink usw., zu **erzeugen**. Unter den **pyrometallurgischen** Prozessen fasst man das **Rösten** und **Sintern** von **Erzen** sowie das **Schmelzen** und die **Raffinationsverfahren** zur **Anreicherung** der Metalle zusammen. Unter den **hydro- oder naßmetallurgischen** Prozessen werden das **Aufschließen** und **Laugen**, das **Ausfällen** und die Elektrolyse verstanden.

Als **Pulvermetallurgie** bezeichnen wir den Zweig der Metallurgie, der sich mit der **Herstellung** und Weiterverarbeitung von Pulvern aus Metallen, **Metalloxiden** und der **Mischung** mit Nichtmetallen befasst. Die Pulvermetallurgie

erlaubt die Herstellung von Formteilen beliebiger Art, die weitgehend in ihrer endgültigen **Gestalt** aus Metallpulver erzeugt werden. Die Pulver werden in Formen, die den herzustellenden **Gegenständen** entsprechen, unter hohem **Druck** gepresst und die so entstandenen **Presslinge** in einer **Schutzgasatmosphäre** bei Temperaturen unterhalb des **Metallschmelzpunkts** gesintert.

Die Weiterverarbeitung eines Teils der geschmolzenen Metalle zu Formgussstücken, bei der diese bereits weitgehend ihre Endform erreichen, erfolgt in den Gießprozessen. Hierbei werden entweder keramische Formen verwendet, die nach dem Erkalten des Metalls zerstört werden, oder Dauerformen aus Metall, die mehrfach benutzt werden können.

Die Weiterverarbeitung des Teils der Metalle, der zu Blöcken und Strängen gegossen wurde, erfolgt in mechanischen Umformprozessen durch Warm- und Kaltwalzen, Schmieden und Ziehen. Dabei werden auf einer großen Anzahl verschieden gestalteter Walzstraßen und Schmiedeeinrichtungen Profile, **Röhre**, **Bleche**, **Bänder** und **Drähte** hergestellt.

Практичне заняття №2.

Тема. Особливості науково-технічного стилю німецької мови. Вимоги до його перекладу.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Комунікативна установка перекладача.
2. Комунікативна інтенція відправника.
3. Установка на реципієнта.

Практичне завдання:

Комунікативний аналіз технічного тексту, перекладацький аналіз та переклад тексту «Was ist Metallurgie»?

Практичне заняття №3.

Тема. Лексичні аспекти технічного перекладу.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Лексичні домінанти технічного перекладу.
2. Прагматичні зв'язки у перекладі.
3. Поняття прагматичного потенціалу тексту.

Практичне завдання:

Прагматичний аналіз технічного тексту «Metallische Werkstoffe», визначення авторських засобів прагматичного впливу та основних характеристик потенціального реципієнта.

Metallische Werkstoffe

Metallische Werkstoffe bestehen meist aus mehreren Komponenten, die **homogene** oder **heterogene Mischungen** oder **Verbindungen**, d. h. **Legierungen**, bilden. So ist **Messing** eine Legierung aus **Kupfer** und Zink, Bronze eine aus Kupfer und **Zinn**, **Stahl** eine aus **Eisen**, **Kohlenstoff** und weiteren, meist metallischen Legierungselementen, wie Chrom, Nickel, **Mangan** usw. Legierungen bestehen aus mindestens zwei Komponenten, in vielen Fällen jedoch aus drei und mehr **Bestandteilen**. Je nach **Mischungsverhältnis** der Einzelkomponenten und **Behandlung** lassen sich unterschiedliche **Eigenschaften erzielen**. Eine bedeutende Rolle in der breiten Werkstoffpalette nehmen dabei Metalle ein, die nicht mit anderen Metallen legiert werden, sondern in mehr oder weniger reiner (elementarer) Form verwendet werden. Beispielsweise eignet sich zur Leitung des elektrischen **Stroms** am besten Kupfer mit sehr geringen **Verunreinigungen**, für **hygienische Aufbewahrung** und **Zubereitung** von Nahrungsmitteln Reinstaluminium, für die Halbleiterfertigung Reinstsilizium. Manchmal genügen sogenannte (sog.) „Spuren« von zusätzlichen Elementen im Basismetall, um besondere Eigenschaften zu erzielen, z. B. mikrolegierter Stahl mit erhöhter **Festigkeit** und **Zähigkeit**, oder auch (o. a.) Eigenschaften merklich zu **verschlechtern**. Ausgehend von der **Wahl** der chemischen **Zusammensetzung** und der anschließenden Behandlung ist es heute möglich, für nahezu jede **Beanspruchung** einen geeigneten metallischen Werkstoff **bereitzustellen**. Darüber hinaus ergeben sich zusätzliche **Einsatzmöglichkeiten** durch Kombination von Metallen und Legierungen mit nichtmetallischen, organischen und anorganischen Werkstoffen. Bekannte Beispiele

sind **kunststoffbeschichtete Bänder**, **Stahlröhre** mit **PVC-Auskleidung** für die chemische Industrie, emaillierte **Gebrauchsgegenstände**, asphaltierte Stahlröhre für **Erdverlegung**, Metalle mit **eingelagerten** nichtmetallischen **Fasern**. Der **Einsatz** der metallischen Werkstoffe erfolgt oft unter härtesten Bedingungen. Die Hauptbeanspruchungen, die bis zum **Ausfall** der **Werkstücke** und **Bauteile** führen können, sind:

- **Bruch** infolge zu hoher mechanischer **Belastung** (statisch oder dynamisch, oft kombiniert mit zusätzlichen Beanspruchungen, wie **Reibung** und/oder Korrosion);
- **Verschleiß**, z. B. durch Reibung;
- Korrosion infolge **Einwirkung** der Atmosphäre, von Wasser, durch **Angriff** chemischer **Substanzen**. Dabei wirken **Einflussgrößen**, wie hohe oder tiefe Temperaturen, **Zug**, **Druck**, **Schlag**, rasch wechselnde Belastungen, Reibung, Angriff von **Säuren** und **Laugen**, ionisierende **Strahlung** usw. Die Werkstoffe müssen oft mehreren dieser **Anforderungen** gleichzeitig widerstehen und dabei oft erstaunliche Leistungen **vollbringen**.

Spezielle Werkzeugstähle müssen bei Temperaturen bis zur **unkelrotglut** standfest sein, **Bohrerkronen** sich durch härteste **Gesteinsschichten** fressen, ohne vorzeitig zu verschleifen, **Stahlbehälter** in der chemischen Industrie bei hohem Druck dem Angriff kochender Säuren widerstehen, Bauteile unter arktischen oder **Raumfahrtbedingungen** **schlagartigen** Beanspruchungen standhalten, unter denen üblicher Baustahl wie Glas brechen würde. Metallische Werkstoffe kommen in der Natur selten rein (gediegen) vor. Sie sind in der **Erdrinde** in unterschiedlichen Anteilen sehr oft in Form von **Oxiden**, **Sulfiden**, **Chloriden** u. a. Verbindungen enthalten. Mit Hilfe metallurgischer Verfahren werden die zahlreichen Metalle in mehr oder weniger reiner Form dargestellt. Das Legieren erfolgt in der Regel im schmelzflüssigen Zustand. **Anschließend** kann mit Hilfe **spanloser** Formgebungsverfahren, so z. B. **Gießen**, **Walzen**, **Schmieden**, **Pressen**, durch **spanende** Bearbeitung, z. B. **Drehen**, **Fräsen**, **Hobeln**, durch **Fügen**, z. B. **Schweißen**, **Löten**, **Nieten**, bzw. die Kombination mehrerer Bearbeitungsprinzipien die Herstellung von Werkstücken, z. B. **Zahnräder**, **Gehäuse**, **Achsen**, oder Bauteilen, z. B. **Brückenträger**, vorgenommen werden.

Grobeinteilung metallischer Werkstoffe:

Knetwerkstoffe werden im festen Zustand bei Raum- oder erhöhten

Temperaturen meist durch Druckeinwirkung mittels Walzen, Schmieden, Pressen usw. in die gewünschte Form gebracht.

Gußwerkstoffe werden im schmelzflüssigen Zustand in eine entsprechende Form gegossen.

Практичне заняття №4.

Тема. Явище термінологічної омонімії.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Поняття термінологічної омонімії.
2. Міжгалузева термінологічна омонімія.

Практичне завдання:

Структурно-семантичний аналіз термінології технічного тексту. Визначення міжгалузевих термінів «Metallische Werkstoffe».

Практичне заняття №5.

Тема. Прийоми перекладу термінів.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Прийоми перекладу термінів.

Практичне завдання:

Структурно-семантичний аналіз термінології технічного тексту «Werkstoffherstellung und Eigenschaften». Визначення прийомів адекватного перекладу термінів.

Werkstoffherstellung und Eigenschaften

Die stets am Anfang der **Werkstoffbearbeitung** stehenden **spanlosen Formgebungsverfahren** führen zu stark unterschiedlichen **Gefügeständen**, die die Werkstoffeigenschaften sehr beeinflussen.

Gusszustand. Die **Erstarrung** des flüssigen Metalls beginnt zunächst direkt an der **Formenwand** (kälteste Stelle) und setzt sich **entgegengesetzt** zur

Richtung der **Wärmeabfuhr** nach innen fort. Es bildet sich schon von der äußeren Form her ein sehr **inhomogenes** Gefüge aus. In der **Schmelze** sind meist feine **Teilchen** (sog. „**Keime**») enthalten, an denen die Kristallisation zuerst einsetzt. Die angekeimten Kristalle wachsen tannenbaumartig nach innen (etwa wie Eisblumen am Fenster), bis sie zusammenstoßen. Bei der schrittweisen **Anlagerung** von Teilchen aus der Schmelze an die „Äste» des „Kristallisationsbaums» werden die reinen metallischen Bestandteile der Schmelze bevorzugt. Viele der **Verunreinigungen reichern** sich in der Schmelze zwischen den bereits erstarrten „Ästen» an. Diese höher verunreinigten **Anteile** erstarren zuletzt. Die ungleichmäßige **Verteilung** der Verunreinigungen und einiger Legierungselemente im Gusszustand und dessen oft grobe und ungleichmäßige Gefügebildung (sog. „**Seigerungen**») ergeben Werkstoffzustände, die besonders gegenüber erhöhten **Beanspruchungen** nicht immer zäh genug sind (**Spröbruchgefahr**). Die **Anwendbarkeit** des Gießens als meist sehr rationelles Formgebungsverfahren ist dadurch oft eingeschränkt. Dies ist einer der Gründe dafür, warum der Anteil der gegossenen metallischen Werkstoffe gegenüber den „gekneteten» (meist mit anschließender **Zerspanung**) unter 15 % liegt, obwohl es oft wirtschaftlicher wäre, vom geschmolzenen Zustand über Gießen direkt zur endgültigen Form zu kommen und damit ganze Prozessstufen einzusparen.

Werkstückherstellung: a) mit Verformung: **Schmelzen** → **Gussblock** → Verformung → Teilen → Zerspanen → fertiges Werkstück; b) durch Gießen: Schmelzen → **Gussstück** → geringe **Nacharbeit** → fertiges Gussstück.

Stark verbesserte Gießtechnologien, verbunden mit einer günstigen Werkstoffauswahl, ergeben heute in einigen Fällen für höchste Beanspruchungen brauchbare gegossene Werkstücke. Beim **Umformen in der Hitze**, z B. **Walzen**, **Schmieden**, **Pressen**, wird das oft sehr **uneinheitliche**, meist grobe Gussgefüge, feiner und einheitlicher, die Inhomogenitäten lassen sich verringern, der Werkstoff wird insgesamt zäher.

Das Gefüge wird durch die Umformung in der Hitze, die sog. **Warmformgebung**, und durch die oft vor- und nachgeschalteten Aufheiz- und Abkühlvorgänge mehrfach umkristallisiert und gleichzeitig verbessert. In vielen Fällen schließt sich an die Warmformgebung eine **Kaltformgebung** an (besonders bei der **Erzeugung** dünner **Querschnitte**, wie **Bänder** und **Drähte**). Dabei wird

das Gefüge langgestreckt und **verfestigt**, die **Zähigkeit** ist entsprechend niedrig. Um wieder einen gut verarbeitbaren Zustand zu erhalten, muss ein weiterer Glühvorgang folgen, der eine erneute Umkristallisierung und **Entfestigung** bewirkt.

Veredlung metallischer Werkstoffe. Durch gezielte Wärmebehandlungen, z. B. geeignete Kombinationen zwischen **Aufheizung**, **Glühtemperatur**, **Glühzeit** und **Abkühlgeschwindigkeit**, lassen sich bei vielen Werkstoffen die **erforderlichen** Gebrauchseigenschaften in weiten Grenzen einstellen (z. B. Härten von Stahl). Durch Aufbringen geeigneter Oberflächenschichten auf den Grundwerkstoff erhält das Werkstück oft stark verbesserte Eigenschaften (z. B. **Korrosions-, Zunderbeständigkeit**, dekoratives Aussehen). Durch Diffusion geeigneter Atome (z. B. Chromatome beim **Inchromieren**, Stickstoffatome beim **Nitrieren**, Kohlenstoffatome beim **Aufkohlen**) in die **Oberfläche** des Werkstücks entstehen meist dünne **Schichten** z. B. mit erhöhter Härte, erhöhtem **Verschleißwiderstand** oder erhöhter **Korrosionsbeständigkeit**. Der Weg der Werkstückherstellung über Metallpulver – Pressen (**Verdichten**) – Erhitzen (**Sintern**) führt zu sog. **Sintwerkstoffen**, mit denen sich ebenfalls ganz spezielle Werkstoffeigenschaften erzielen lassen.

Verbundwerkstoffe bestehen meist aus einer Grundmasse (z.B. Aluminium) mit eingelagerten Drähten oder Fasern eines wesentlich festeren Werkstoffs (z. B. Stahl). Damit ergeben sich oft überraschende und technisch interessante neue Gebrauchseigenschaften.

Практичне заняття №6.

Тема. Прийоми перекладу термінів.

Мета: засвоєння нової лексики, розвиток навичок і вмінь усного та письмового перекладу з німецької мови на українську.

Короткі теоретичні відомості

1. Прийоми перекладу термінів.

Практичне завдання:

Структурно-семантичний аналіз термінології технічного тексту «Werkstoffherstellung und Eigenschaften». Визначення прийомів адекватного перекладу термінів.

6. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

З метою систематизації вивченого матеріалу і закріплення теоретичних знань і практичних перекладацьких вмінь і навичок проводяться наступні види контролю:

- опитування на лекційних і практичних заняттях;
- повний, реферативний, та анотаційний письмовий переклад;
- тестування і проведення контрольних робіт;
- проведення екзамену.

Форма атестаційного контролю – екзамен.

7. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

7.1. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 1

Модуль 1

1. Який стиль лежить в основі технічного перекладу:

- а) офіційно-діловий;
- б) науково-технічний.
- в) художній;

2. Яка основа більшості прийомів перекладу:

- а) трансформація
- б) субстантивація;
- в) транскрипція

3. Вичерпна передача смислового змісту оригіналу і його повноцінна функціонально-стилістична відповідність досягається за допомогою:

- а) антонімічний переклад;
- б) описовий переклад;
- в) адекватний переклад.

4. Міжмовні синоніми у перекладі називають:

- а) еквіваленти;
- б) інваріанти;
- в) домінанти.

5. Що не є прийомом перекладу:

- а) конкретизація понять;
- б) логічний розвиток понять ;
- в) буквалізм.

6. Що не належить до комунікативно-прагматичних характеристик тексту:

- а) дейктичні параметри тексту;
- б) невербальні засоби впливу на адресата;
- в) лексичні трансформації.

7. Що не належить до структурно-семантичних характеристик тексту:

- а) граматична когезія;
- б) лексичне повторювання;
- в) графіки.

8. Актуальне членування тексту це:

- а) комунікативне навантаження речення;
- б) узгодження часових форм;
- в) встановлення «семантичного ядра» тексту.

9. Перекладіть текст на українську мову:

In der Umgangssprache wird oft statt des Wortes «Masse» das Wort «Gewicht» benutzt, und umgekehrt. Das ist falsch, denn Gewicht und Masse sind zwei verschiedene physikalische Größen. Sie charakterisieren zwei verschiedene Eigenschaften eines Körpers. Jeder Körper wird von der Erde angezogen. Man sagt: Jeder Körper ist schwer. Als Maß für die Schwere benutzt man die zum Erdmittelpunkt gerichtete Kraft, mit der der Körper auf seine Unterlage drückt.

Diese Kraft nennt man das Gewicht des Körpers. Das Gewicht ist ortsabhängig, weil der Körper an verschiedenen Orten nicht mit der gleichen Kraft von der Erde angezogen wird. Da das Gewicht eine Kraft ist, so wird es mit dem Dynamometer gemessen, und als Maßeinheit benutzt man das Newton und das Kilopond.

10. Наведіть приклади перекладацьких трансформацій та прийомів, використаних при перекладі тексту.

Модуль 2

1. Що не належить до лінгвостилістичних особливостей тексту:

- а) фразеологічні одиниці;
- б) галузеві терміни;
- в) формули.

2. На якому рівні аналізується будова терміну:

- а) рівень речення;
- б) абзацно-фразовий рівень;
- в) рівень слова.

3. Який прийом не застосовується при перекладі термінів:

- а) конкретизація;
- б) транскодування;
- в) калькування.

4. Який тип перекладу застосовано при реферуванні:

- а) повний ;
- б) буквальний;
- в) скорочений.

5. Який тип перекладу при виборі ключових слів:

- а) вибірковий.
- б) функціональний;
- в) скорочений;

6. Що не є порушенням граматичної норми німецької мови:

- а) відокремлюваний префікс стоїть не в кінці речення;
- б) незмінювана дієслівна форма займає не останнє місце в реченні;
- в) рамкова конструкція побудови речення.

7. Який тип перекладацької трансформації застосовано при перекладі:

Im Vergleich zu der Wellenlänge eines Rundfunksenders ist die des Lichtes viel kleiner. – Порівняно з довжиною хвиль радіоприймача довжина світлових хвиль значно менша.

- а) генералізація;
- б) додавання.
- в) опущення;

8. Який прийом перекладу застосовано:

Da Atmosphären mit viel Sauerstoff aber nicht stabil sind, wenn das Gas nicht dauernd durch Lebewesen nachgeliefert wird, ist es ein atmosphärischer Biomarker - und damit auch Ozon. - Атмосфери з великою кількістю кисню все ж нестабільні, бо газ, що є разом з озоном біомаркою атмосфери, може протягом тривалого періоду часу не вироблятися живими істотами.

- а) заміна підрядного речення на головне;
- б) заміна форми множини формою однини;
- в) заміна однієї частини мови на іншу.

9. Випишіть та перекладіть фахову термінологію із наведеного тексту:

Einen Massenvergleich führt man mit einer Hebelwaage durch. In eine der beiden Waageschalen wird die unbekannte Masse gelegt. Mit Hilfe einiger Stücke des Gewichtssatzes, die man in die andere Waagschale legt, bringt man den Waagebalken ins Gleichgewicht. Steht der Zeiger der Wage genau über der Nullmarke der Skala, so befinden sich in beiden Waagschalen gleiche Massen, denn am gleichen Ort haben Körper mit gleichen Massen auch gleiches Gewicht.

10. Визначте структуру фахової термінології із наведеного тексту.

Модуль 3

- 1. До групи інформаційно-термінологічних текстів не належать:**
 - а) науково-технічні тексти;
 - б) юридичні тексти;
 - в) газетно-журнальні.

- 2. До різновидів технічного перекладу не належать:**
 - а) повний письмовий переклад;
 - б) реферативний переклад;
 - в) мистецький переклад.

- 3. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:**
 - а) прості синтаксичні структури;
 - б) терміни;
 - в) скорочення.

- 4. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:**
 - а) неозначено-особові структури речення;
 - б) засоби емоційності;
 - в) вираження процесу за допомогою іменників;

- 5. До вторинних науково-технічних текстів не належать:**
 - а) анотація;
 - б) реферат;
 - в) пам'ятка.

- 6. Який тип перекладу застосовано при анотуванні:**
 - а) повний;
 - б) вибіркового.
 - в) скорочений.

- 7. Що не належить до критеріїв оцінювання перекладу тексту:**
 - а) адекватність передачі ідіом;
 - б) термін виконання перекладу;
 - в) оформлення перекладу.

8. Який прийом перекладу застосовано:

Es gibt wenige Völker, die nicht in Form von Sagen oder Schöpfungsgeschichten versucht hätten, sich eine Vorstellung zu ersinnen von der Entstehung der Erde und damit auch von der Bildung der Kontinente und Ozeane. – Майже немає народів, які не намагалися передати своє уявлення про створення світу, виникнення Землі а потім і утворення континентів та океанів у формі переказів та легенд.

- а) антонімічний переклад;
- б) контекстуальна заміна;
- в) описовий прийом;

9. Основні мовні засоби та ознаки науково-технічного стилю.

10. Етапи перекладацького процесу.

7.2. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 2

Модуль 1

1. Яка із характеристик властива технічному стилю:

- а) емоційність;
- б) безособовість;
- в) експресивність.

2. Яка одиниця перекладу не виступає як постійна (готова) :

- а) ситуаційні кліше;
- б) терміни
- в) словосполучення.

3. Перекладацька помилка, що є результатом відповідності формальних або семантичних компонентів двох мов це:

- а) буквалізм;
- б) десемантизація;
- в) контекстуальна заміна.

4. Незмінним в результаті процесу перекладу має залишатися:

- а) інваріант перекладу;
- б) інформаційний запас;
- в) домінанта.

5. До прецизійних слів не відносяться:

- а) власні імена;
- б) числівники;
- в) синоніми абсолютні.

6. Що не належить до комунікативно-прагматичних характеристик тексту:

- а) міміка, жести;
- б) малюнки, фотографії;
- в) граматичні трансформації.

7. Що не належить до структурно-семантичних характеристик тексту:

- а) граматична когезія;
- б) лексичне повторювання;
- в) формули.

8. Актуальне членування тексту це:

- а) функціональна перспектива речення;
- б) неузгодження часових форм;
- в) встановлення «семантичного ядра» тексту.

9. Перекладіть текст на українську мову:

Das Gießen. Unter dem Begriff «Gießen» werden Verfahren zusammengefasst, bei denen flüssige Werkstoffe in vorbereitete Hohlräume (Gießformen) gefüllt werden, darin erstarren und damit ihre endgültige oder erste einfache Form für nachfolgende Formänderungsverfahren annehmen. Die größte Bedeutung haben die Gießverfahren für metallische Werkstoffe.

Das Schmieden. Unter Schmieden versteht man eine mechanische Bearbeitung bei hoher Temperatur zum Zwecke der Formgebung, die entweder dynamisch (durch Schläge mit dem Hammer) oder statisch (durch Pressen) bewirkt werden kann. Durch das Schmieden wird eine Verbesserung der Werkstoffeigenschaften bezweckt. Als Werkstoff dient ausschließlich Stahl. Die Schmiedbarkeit von Stahl sinkt mit steigendem C- und Mn-Gehalt ($Mn > 1\%$).

10. Наведіть приклади перекладацьких трансформацій та прийомів, використаних при перекладі тексту.

Модуль 2

1. Що не належить до лінгвостилістичних особливостей тексту:

- а) фразеологічні одиниці;
- б) галузеві терміни;
- в) формули.

2. На якому рівні аналізується будова терміну:

- а) рівень тексту;
- б) абзацно-фразовий рівень;
- в) рівень слова.

3. Який прийом не застосовується при перекладі термінів:

- а) конкретизація;
- б) опис значення;
- в) транслітерація.

4. Який тип перекладу застосовано при реферуванні:

- а) повний ;
- б) скорочений;
- в) буквальный;

5. Який тип перекладу при виборі ключових слів:

- а) функціональний;

- б) скорочений;
- в) вибірковий.

6. Що не є порушенням граматичної норми німецької мови:

- а) відокремлюваний префікс стоїть не в кінці речення;
- б) незмінювана дієслівна форма займає не останнє місце в реченні;
- в) рамкова конструкція побудови речення.

7. Який тип перекладацької трансформації застосовано при перекладі:

Das elektrolytische Polieren hat neben dem Vorteil des geringen Zeitaufwandes noch den, dass keine Verformung der polierten Oberfläche auftritt. - Електролітична зачистка не потребує багато часу і не зумовлює деформації зачищеної поверхні.

- а) опущення;
- б) додавання;
- в) компенсація.

8. Який прийом перекладу застосовано:

Da diese Stoffe nicht bei allen Druck- und Temperaturverhältnissen mischbar sind, schließen die Forscher auf eine feste Eisensulfid-Schicht oberhalb des flüssigen Kerns. - На основі даних про різні температуру та тиск цих речовин дослідники прийшли до висновку, що на рідкому ядрі знаходиться твердий шар сульфїду залїза.

- а) заміна підрядного речення на головне;
- б) заміна форми множини формою однини;
- в) заміна однієї частини мови на іншу.

9. Випишіть та перекладіть фахову термінологію із наведеного тексту:

Grauguss ist nicht schmiedbar. Das Schmieden von Ne-Metallen wird als Warmpressen bezeichnet. Beim Schmieden entstehen wie beim Walzen Halbfabrikate.

Das Walzen. Die Formgebung beim Walzen erfolgt durch zwei sich entgegengesetzt drehenden Walzen, zwischen die das Werkstück – warm oder kalt – eingeschoben wird. Die drehenden Walzen nehmen das Werkstück durch Reibung

mit, sie ziehen es zwischen sich hinein. Beim Walzen wird das Werkstück dünner und länger.

10. Визначте структуру фахової термінології із наведеного тексту.

Модуль 3

1. До групи інформаційно-термінологічних текстів не належать:

- а) юридичні тексти;
- б) технічна документація;
- в) рекламні.

2. До різновидів технічного перекладу не належать:

- а) анотаційний;
- б) усний виробничий;
- в) усний побутовий.

3. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) дієслівні форми теперішнього часу;
- б) засоби експресії;
- в) формули.

4. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) засоби емоційності;
- б) безособові структури речення;
- в) графічні засоби.

5. До вторинних науково-технічних текстів не належать:

- а) резюме;
- б) огляд;
- в) інструкція.

6. Який тип перекладу застосовано при анотуванні:

- а) повний ;
- б) вибірковий.
- в) скорочений.

7. Що не належить до критеріїв оцінювання перекладу тексту:

- а) формальна когезія речень і абзаців тексту;
- б) врахування норм побудови тексту;
- в) використання інформаційних матеріалів.

8. Який прийом перекладу застосовано:

Während noch Tamman vorzugsweise eine Diffusion von Sauerstoff durch die Oxydschicht zum Metall hin für wahrscheinlich ansieht, kann man jedoch heute sowohl experimentell als auch theoretisch den Beweis führen, dass in den meisten Fällen das betreffende Metall durch die Zunderschicht hindurch an die Oberfläche wandert und sich dort mit dem Sauerstoff vereinigt. – Якщо ще Тамман вважав дифузію кисню через окислений прошарок в метал лише можливою, то сьогодні вже можна як експериментально, так і теоретично довести, що у більшості випадків метал проходить через шар окалини на поверхню, де і вступає в дію з киснем.

- а) заміна типу підрядного речення;
- б) описовий прийом;
- в) додавання;

9. Класифікація науково-технічних текстів.

10. Шляхи утворення термінів.

7.3. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 3

Модуль 1

1. Яка із характеристик властива технічному стилю:

- а) емоційність;
- б) безособовість;
- в) експресивність.

2. Яка одиниця перекладу не виступає як постійна (готова) :

- а) ситуаційні кліше;
- б) терміни
- в) словосполучення.

3. Вичерпна передача смислового змісту оригіналу і його повноцінна функціонально-стилістична відповідність досягається за допомогою:

- а) антонімічний переклад;
- б) описовий переклад;
- в) адекватний переклад.

4. Міжмовні синоніми у перекладі називають:

- а) еквіваленти;
- б) інваріанти;
- в) домінанти.

5. Що не є прийомом перекладу:

- а) конкретизація понять;
- б) логічний розвиток понять ;
- в) буквалізм.

6. Що не належить до комунікативно-прагматичних характеристик тексту:

- а) міміка, жести;
- б) невербальні засоби впливу на адресата;
- в) граматичні трансформації.

7. Що не належить до структурно-семантичних характеристик тексту:

- а) стильові особливості тексту;
- б) граматична когезія;
- в) лексичне повторювання.

8. Актуальне членування тексту це:

- а) тема-рематична структура речення;
- б) узгодження часових форм;
- в) встановлення «семантичного ядра» тексту.

9. Перекладіть текст на українську мову:

Es war ein weiter Weg von der Technik der Vorzeit und des Altertums bis zu den modernen Maschinen unserer Zeit, die den Menschen von schwerer und eintöniger körperlicher Arbeit befreien und die Arbeitsproduktivität steigern. Jetzt helfen die Maschinen, die von der Natur gebotenen Stoff-und Energiemengen aufzubereiten und in Bedarfsgüter für die Menschen umzuformen.

Dementsprechend ergeben sich zwei Hauptgruppen: 1) Maschinen zum Umformen der Energie (Energie-oder Kraftmaschinen); 2) Maschinen zum Umformen des Stoffes (Arbeitsmaschinen).

10. Наведіть приклади перекладацьких трансформацій та прийомів, використаних при перекладі тексту.

Модуль 2

1. Що не належить до лінгвостилістичних особливостей тексту:

- а) фразеологічні одиниці;
- б) галузеві терміни;
- в) формули.

2. На якому рівні аналізується будова терміну:

- а) рівень речення;
- б) абзацно-фразовий рівень;
- в) рівень слова.

3. Який прийом не застосовується при перекладі термінів:

- а) конкретизація;
- б) транс кодування;
- в) калькування.

4. Який тип перекладу застосовано при реферуванні:

- а) повний;
- б) буквальний;
- в) скорочений.

5. Який тип перекладу при виборі ключових слів:

- а) функціональний;
- б) вибірковий;
- в) скорочений.

6. Що не є порушенням граматичної норми німецької мови:

- а) відокремлюваний префікс стоїть не в кінці речення;
- б) незмінювана дієслівна форма займає не останнє місце в реченні;
- в) рамкова конструкція побудови речення.

7. Який тип перекладацької трансформації застосовано при перекладі:

Mit Wasser zusammengebracht, zersetzt sich das Kalzium unter Wasserstoffentwicklung nach der Gleichung $\text{Ca} + 2\text{H}_2\text{O} = \text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{H}_2$. - Після введення кальцію у воду, внаслідок утворення водню він розпадається за рівнянням $\text{Ca} + 2\text{H}_2\text{O} = \text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{H}_2$.

- а) перифразування;
- б) контекстуальна заміна;
- в) компенсація втрат.

8. Який тип перекладацької трансформації застосовано при перекладі:

Der Eingang in das Haus sollte so geplant werden, dass Wohnbereich, Küche, Kellertreppe und Obergeschossstreppe ohne Umwege erreichbar sind. - Вхід до будинку слід спланувати таким чином, щоб до житлового приміщення, кухні, сходів до підвалу та на верхні поверхи можна було дістатися без обходів.

- а) контекстуальна заміна;
- б) описовий прийом;
- в) конкретизація поняття.

9. Випишіть та перекладіть фахову термінологію із наведеного тексту:

Die Energie wird teils unmittelbar (Wasser, Wind, Sonne), teils nach Erschließung und Aufbereitung (Kohle, Erdöl, Atomenergie) in technisch verwertbare Form (thermische, mechanische, elektrische Energie) umgewandelt. Sie fließt dann als

solche direkt zu den Verbrauchern, z. B. als Wärme und Licht, oder dient als mechanische Energie zum Antrieb der Arbeitsmaschinen. Der Stoff wird mittels Maschinen gewonnen, aufbereitet, transportiert (Bergbau-, Land-, Fördertechnik) und in Verarbeitungsmaschinen zu Gebrauchsgütern umgeformt. Ein Teil des gewonnenen Stoffes und der Energie dient zur Herstellung von Produktionsmitteln mit Hilfe von Werkzeugmaschinen.

10. Визначте структуру фахової термінології із наведеного тексту.

Модуль 3

1. До групи інформаційно-термінологічних текстів не належать:

- а) ділові тексти;
- б) інструкції;
- в) рекламні.

2. До різновидів технічного перекладу не належать:

- а) опосередкований;
- б) автоматизований;
- в) реферативний.

3. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) схеми;
- б) цифри;
- в) засоби експресії.

4. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) пасивні дієслівні конструкції;
- б) засоби емоційності;
- в) дієслівні форми теперішнього часу.

5. До вторинних науково-технічних текстів не належать:

- а) реферат;
- б) огляд;
- в) маніфест.

6. Який тип перекладу застосовано при анотуванні:

- а) скорочений;
- б) повний ;
- в) вибірковий.

7. Що не належить до критеріїв оцінювання перекладу тексту:

- а) лексична і термінологічна достовірність перекладу;
- б) мовні помилки;
- в) стратегія перекладу.

8. Який прийом перекладу застосовано:

Nach dieser Methode kann also zwei Vektoren ein dritter zugeordnet werden. –
Таким чином, за цим методом двом векторам підпорядковується третій.

- а) заміна члена речення;
- б) додавання;
- в) заміна порядку слів у реченні;

9. Технічний текст як комунікативне явище.

10. Мовні паралелі та проблема «фальшивих друзів перекладача».

**8. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ
СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ**

- 1. Основні мовні засоби та ознаки науково-технічного стилю.
- 2. Класифікація науково-технічних текстів.
- 3. Технічний текст як комунікативне явище.
- 4. Основні етапи аналізу технічного тексту до перекладу.
- 5. Етапи перекладацького процесу.
- 6. Термін як мовний спосіб вираження спеціального поняття.
- 7. Термінологічна омонімія.
- 8. Класифікація термінологічної лексики.
- 9. Особливості перекладу термінів.
- 10. Основні прийоми перекладу термінів.

11. Шляхи утворення термінів.
12. Мовні паралелі та проблема «фальшивих друзів перекладача».
13. Різновиди перекладу технічних текстів та їх особливості (реферування, анотація тощо).
14. Термінологічна модернізація та стандартизація.
15. Методичні рекомендації до побудови та стандартизації нових термінів.
16. Правила відтворення українських власних назв засобами німецької мови.
17. Елементи тексту, які перекладаються за особливими правилами.
18. Вимоги до перекладу скорочень та абревіатур.

9. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНОК

ЕКЗАМЕНАЦІЙНА РОБОТА

ВАРІАНТ 1

- 1. Яка із характеристик властива технічному стилю:**
 - а) емоційність;
 - б) безособовість;
 - в) експресивність.

- 2. Яка основа більшості прийомів перекладу:**
 - а) субстантивація;
 - б) транскрипція
 - в) трансформація

- 3. Перекладацька помилка, що є результатом відповідності формальних або семантичних компонентів двох мов:**
 - а) буквалізм;
 - б) десемантизація;
 - в) контекстуальна заміна.

4. Міжмовні синоніми у перекладі називають:

- а) еквіваленти;
- б) інваріанти;
- в) домінанти.

5. Вичерпна передача смислового змісту оригіналу і його повноцінна функціонально-стилістична відповідність досягається за допомогою:

- а) антонімічний переклад;
- б) описовий переклад;
- в) адекватний переклад.

6. Що не належить до прагматики перекладу

- а) фонові знання;
- б) авторський задум;
- в) стилістичні норми.

7. Що не належить до структурно-семантичних характеристик тексту:

- а) граматична когезія;
- б) лексичне повторювання;
- в) стильові особливості тексту.

8. Актуальне членування тексту це:

- а) тема-рематична структура речення;
- б) узгодження часових форм;
- в) встановлення «семантичного ядра» тексту.

9. На якому рівні аналізується будова терміну:

- а) рівень речення;
- б) абзацно-фразовий рівень;
- в) рівень слова.

10. Який прийом не застосовується при перекладі термінів:

- а) конкретизація;

- б) транс кодування;
- в) калькування.

11. Що не належить до лінгвостилістичних особливостей тексту:

- а) фразеологічні одиниці;
- б) галузеві терміни;
- в) формули.

12. Який тип перекладу застосовано при реферуванні:

- а) повний ;
- б) буквальний;
- в) скорочений.

13. Який тип перекладу при виборі ключових слів:

- а) функціональний;
- б) скорочений;
- в) вибірковий.

14. Що не є порушенням граматичної норми німецької мови:

- а) рамкова конструкція побудови речення;
- б) відокремлюваний префікс стоїть не в кінці речення;
- в) незмінювана дієслівна форма займає не останнє місце в реченні.

15. Який прийом перекладу застосовано:

Mit systematischen Untersuchungen über das Kerr-Pänomen beschäftigt, kam Zeemann auf den Gedanken, den Einfluß des Magnetismus auch bei der Emission des Lichtes zu erproben. - Завдяки систематичним дослідженням феномену Керра, Зеєманн прийшов до думки випробувати вплив магнетизму також під час емісії світла.

- а) заміна форми множини формою однини;
- б) заміна одного поняття іншим;
- в) заміна однієї частини мови на іншу.

16. Який прийом перекладу застосовано:

Da diese Stoffe nicht bei allen Druck- und Temperaturverhältnissen mischbar sind, schließen die Forscher auf eine feste Eisensulfid-Schicht oberhalb des flüssigen Kerns. - На основі даних про різні температуру та тиск цих речовин дослідники прийшли до висновку, що на рідкому ядрі знаходиться твердий шар сульфїду залїза.

- а) заміна підрядного речення на головне ;
- б) заміна форми множини формою однини;
- в) заміна однієї частини мови на іншу.

17. До групи інформаційно-термінологічних текстів не належать:

- а) юридичні;
- б) технічні;
- в) біографічні.

18. До різновидів технічного перекладу не належать:

- а) анотаційний;
- б) усний виробничий;
- в) усний побутовий.

19. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) неозначено-особові структури речення;
- б) вираження процесу за допомогою іменників;
- в) засоби емоційності.

20. Що не належить до перекладацьких домінант технічних текстів:

- а) дієслівні форми теперішнього часу;
- б) засоби експресії;
- в) формули.

21. До вторинних науково-технічних текстів не належать:

- а) резюме;
- б) огляд;
- в) інструкція.

22. Який тип перекладу застосовано при анотуванні:

- а) повний;
- б) вибірковий.
- в) скорочений.

23. Що не належить до критеріїв оцінювання перекладу тексту:

- а) адекватність передачі ідіом;
- б) оформлення перекладу;
- в) термін виконання перекладу;

24. Який прийом перекладу застосовано:

Es gibt wenige Völker, die nicht in Form von Sagen oder Schöpfungsgeschichten versucht hätten, sich eine Vorstellung zu ersinnen von der Entstehung der Erde und damit auch von der Bildung der Kontinente und Ozeane. – Майже немає народів, які не намагалися передати своє уявлення про створення світу, виникнення Землі а потім і утворення континентів та океанів у формі переказів та легенд.

- а) антонімічний переклад;
- б) контекстуальна заміна;
- в) описовий прийом.

КРИТЕРІЇ ОЦІНОК

Кількість балів										
0...34	35...59	60...63	64...68	69...73	74...79	80...85	86...89	90...93	94...97	98...100
Оцінка										
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Незадовільно		Задовільно			Добре			Відмінно		

Екзаменаційна робота оцінюється за 100-бальною шкалою:

Питання 1-го рівня складності: 1-12 – 2,5 балів/питання

2-го рівня складності: 13-20 – 5 балів/питання

3-го рівня складності: 21-24 – 7,5 балів/питання

ЗМІСТ

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ.....	3
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ З ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НІМЕЦЬКОЇ)» для студентів спеціальності 035.041 – Філологія	4
3. САМОСТІЙНА РОБОТА.....	8
4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	9
5. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.....	10
6. ФОРМИ КОНТРОЛЮ	20
7. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ.....	20
7.1. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 1.....	20
7.2. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 2.....	25
7.3. КОНТРОЛЬНА РОБОТА ВАРІАНТ 3.....	30
8. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ.....	35
9. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНОК.....	36